

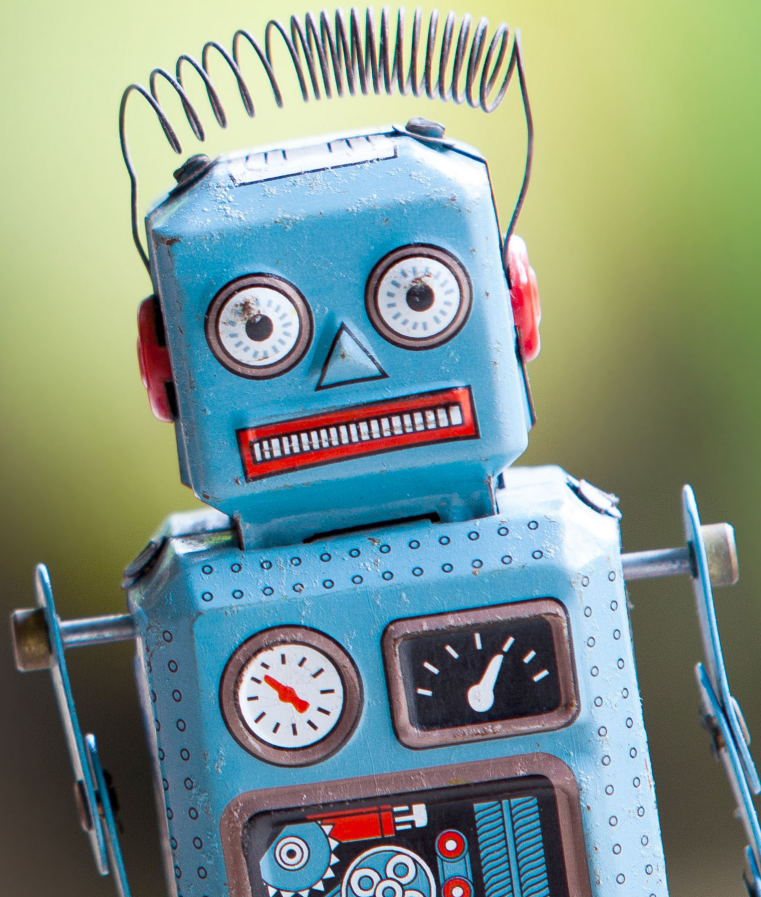


Sektörel Bakış

Endüstriyel üretim

2017

kpmg.com.tr



İçindekiler

Genel değerlendirme	3
Sanayi üretimi ve kapasite kullanım oranları	4
Sanayi sektörü istihdamı	5
Sanayi sektörü ihracatı	6
Yatırım teşvikleri	7
Doğrudan yabancı yatırımlar	8
Gelişmeler ve riskler neler?	8
2017 beklentisi	9

Genel değerlendirme

2016 yılı, gerek ülkemizde gerekse dünyada yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen, Hükümet'in yatırım ve ekonomiyi korumak için etkili adımlar attığı bir yıl oldu. Özellikle dünyada büyüme ve ticaretin hız kaybetmesi ile içeride darbe girişimi sonrası ticari ortamın bozulması neticesinde ortaya çıkan ihtiyaç, gerekli düzenleme, teşvik ve yasalar ile telafi edilmeye çalışıldı.

2016'da, özellikle de yılın ikinci yarısında, yatırım ortamının hem yerli hem de yabancı yatırımcılar

ve markalar tarafından daha da tercih edilir hale gelebilmesi için 3 ana başlıkta önemli kararlar alındı. Bunların başında yatırım yapan kişiye verilecek devlet desteklerini tarif eden kararda değişikliklere gidilerek, ilgili tebliğin güncellenmesi geliyor. Bunun yanında genel hatlarıyla ülkemizin yatırım ortamının iyileştirilmesi için bazı kararlar alındı ve son olarak ülke gündemini de uzun süre meşgul eden ve Ekonomi Bakanlığı'nın "terzi usulü teşvik" olarak adlandırdığı proje bazlı teşvik sistemi bu sene karara bağlandı.

#	Tarih	Konu
1	26.11.2016	Yatırımlara Proje Bazlı Devlet Yardımı Verilmesine İlişkin Karar
2	05.10.2016	Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar
3	07.09.2016	Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
4	27.08.2016	Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2012/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2016/3)
5	09.08.2016	Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
6	25.06.2016	Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2012/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2016/2)
7	28.04.2016	Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2012/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2016/1)
8	08.04.2016	Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar

Sanayi üretimi ve kapasite kullanım oranları

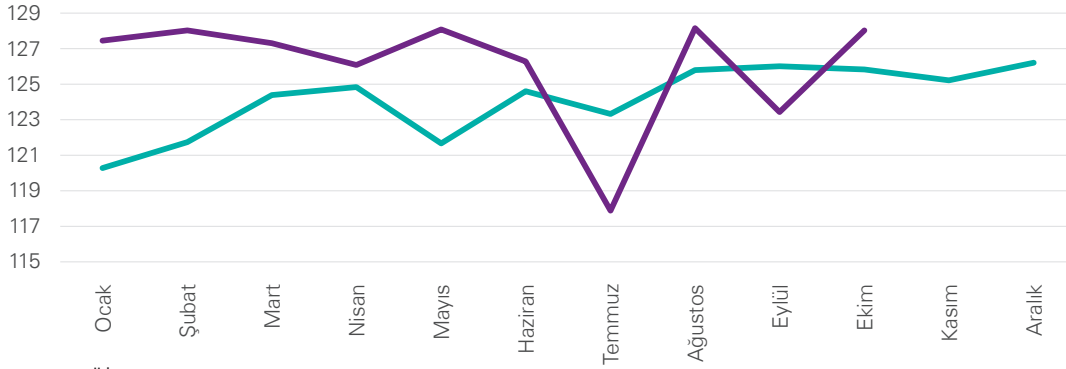
2016'nın ikinci yarısında yaşanan ekonomik türbülans sonucu üreticiler finansal yönetim süreçlerini daha fazla incelemek ve özellikle kriz durumlarında risk yönetimi ve finansal yapılanma konularına odaklanmak zorunda kaldı.

Volatilite ve belirsiz ekonomik koşulların neden olduğu bu ve benzeri durumlar üretim sektöründe faaliyet gösteren şirketleri, yönetilmesi zor süreçlerle karşı karşıya bıraktı.

Türkiye sanayi sektöründe faaliyet gösteren firmalar üzerinde de bunun yansımalarını görebiliyoruz. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

2016 yılı Sanayi Üretim Endeksi verilerini incelediğimizde, Temmuz ve Ekim aylarında üretim bir önceki yılın aynı aylarına göre düşüş göstermiş, diğer aylarda ise artış kaydetmiştir. 2016'nın üçüncü çeyreğinde sanayi üretimi önceki yıla göre yüzde 1,5 gerilemiştir. Bu gerileme Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) büyümesinin %-1,8 değeri ile oldukça paralellik gösteriyor. 2016 yılı son çeyreğinin sadece Ekim verisi açıklandığından, Ekim ayında endeks %2'ye yakın artmıştır. Kasım ve Aralık aylarında da bu yönde bir seyir sergilemesi beklenen sanayinin GSYİH'ye bu dönemde olumlu katkı sağlayacağı tahmin ediliyor.

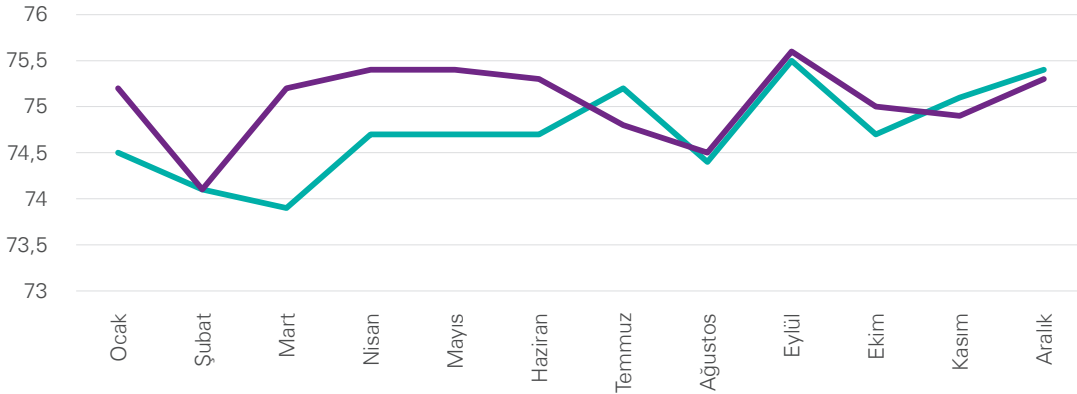
Sanayi Üretim Endeksi



Kaynak: TÜİK

2016 yılında üretim sanayi kapasite kullanım oranının yıl geneli ortalaması 75,1'dir. Bu, 2015 ortalaması olan 74,7'nin üzerinde gerçekleşen bir değerdir. Temmuz ve Eylül ayları dışında kapasite kullanımını önceki senenin az da olsa üzerinde seyretti.

Kapasite Kullanım Oranı (%)



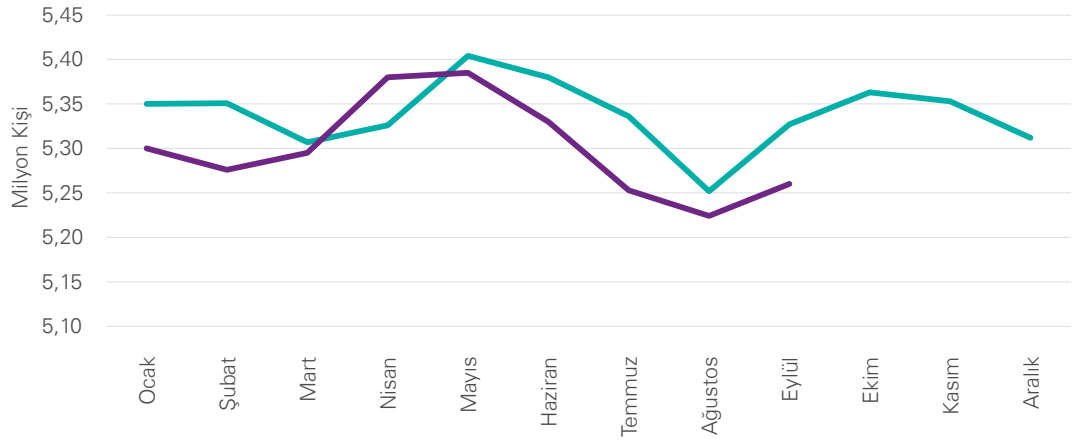
Kaynak: TCMB

Sanayi sektörü istihdamı

2016 yılı sanayi sektör istihdamını incelediğimizde, Eylül ayı itibariyle 27 milyon 564 bin kişi istihdam edildiğini görüyoruz. İstihdamın iktisadi faaliyetlere göre dağılımı TÜİK tarafından aylık olarak açıklanıyor. TÜİK verilerinde 3 farklı kategoride takip edilen sanayi istihdamı Eylül sonu itibariyle 5,3 milyon kişiye

yaklaştı. Bu kategoriyi oluşturan alt başlıklar ise 119 bin kişi ile madencilik ve taş ocakçılığı, 250 bin kişi ile elektrik, gaz, buhar, su temini ve kanalizasyon ile 4,9 milyon kişi ile üretim sanayidir. 2016 yılının genelinde çalışan nüfusun ortalama %19'u sanayi alt kollarında istihdam ediliyor.

Sanayi sektörü istihdamı



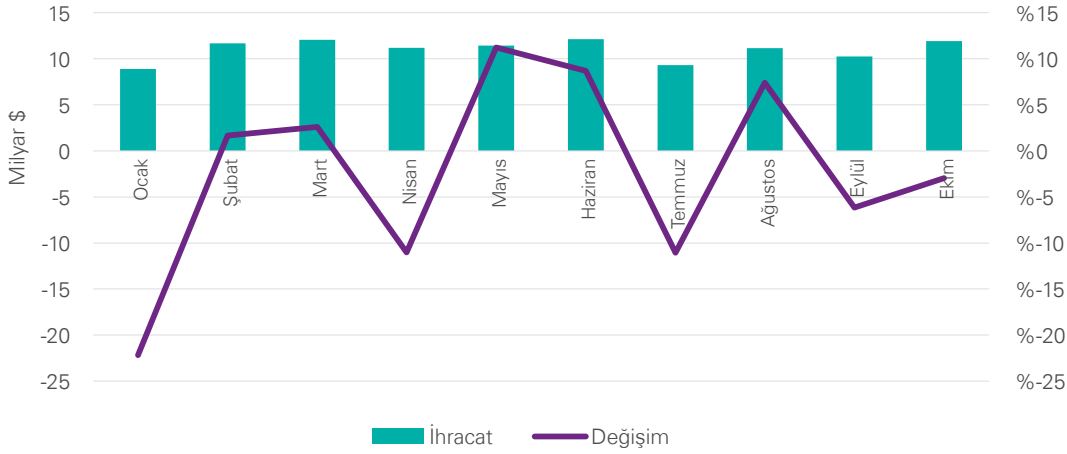
Kaynak: TÜİK

Sanayi sektörü ihracatı

2016 yılı ihracat rakamlarını incelediğimizde, üretim sanayi, ülkemiz ihracatının ortalama %94'ünü oluştururken, kalan %6'lık bölüm tarım ve ormancılık, balıkçılık ve madencilik sınıfları arasında dağılıyor. Üretim sanayi, 2016'nın ilk 10 ayında aylık ortalama 11 milyar civarında ihracat gerçekleştirdi, ancak bu ayların yarısında geçen seneye göre daha başarılı iken diğer yarısında daha düşük bir

ihracat rakamı yakaladı. En büyük düşüş %22 ile Ocak ayında yaşandı, bu ayda yaşanan düşüşte Habur sınır kapısının bir süre kapalı olması sebebiyle Irak'a ve siyasi kriz dolayısıyla Rusya'ya ihracatın daralması etkili oldu. 2016'da en yüksek artışını kaydeden ay ise %11 ile Mayıs ayı oldu. Bu ayda artışı tetikleyen ise %34 artış kaydeden otomotiv sektörüdür.

İmalat Sanayi İhracatı ve Değişimi



Kaynak: TÜİK, 2016

İstanbul Sanayi Odası tarafından yayınlan İstanbul İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) İmalat Sanayi Raporu'nu incelediğimizde, Türk Lirası'ndaki değer kaybının etkisiyle girdi fiyatlarının yükseldiğine ve bu durumun nihai ürün fiyatlarında artışa neden olduğuna dikkat çekiliyor.

Çelik İhracatçıları Birliği tarafından açıklanan 2016 yılı Ocak – Ekim dönemi verilerini dikkate aldığımızda ise; Türkiye'nin miktar bazındaki çelik ihracatının geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 1 artışla 13,6 milyon tona ulaşmasına karşın, sektörün aynı dönemde değer bazındaki ihracatının geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 12,2 düşüşle 7,4 milyar dolar olarak gerçekleştiğini görüyoruz.

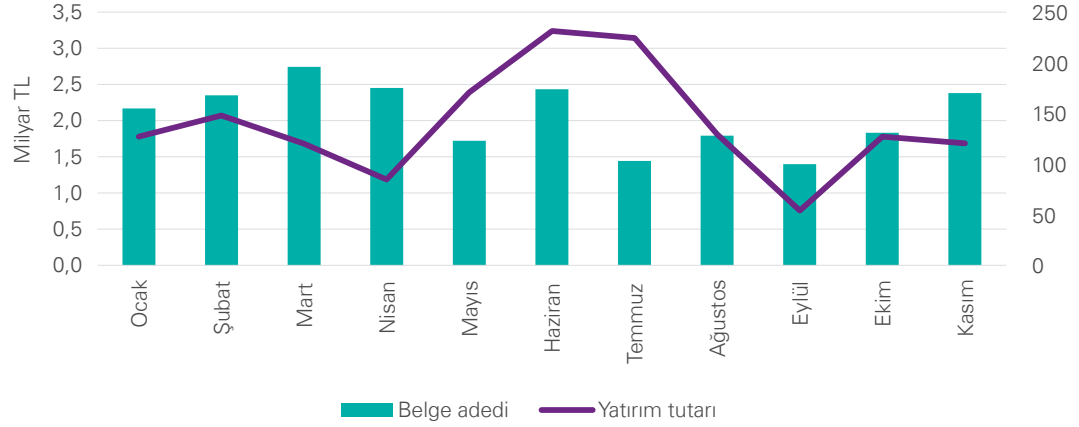
Bu durum, satılan ürün miktarındaki artışın yaratılmak istenen değere ulaşması konusunda tek başına yeterli olmadığını gösteriyor.

Bu sonucun temel nedeni küresel piyasalardaki emtia fiyatlarının dolar bazında düşüşünden kaynaklanıyor. Söz konusu düşüşün sebebi olarak, dünyadaki en büyük emtia alıcısı konumunda olan Çin Halk Cumhuriyeti'nin ekonomik durgunluğu gösteriliyor.

Günümüz rekabet koşullarını dikkate aldığımızda, üretim hacmini artırmanın yanı sıra maliyetlerin azaltılması adına üretim verimliliğini yükseltmenin de ne denli önemli olduğu anlaşılıyor.

Yatırım teşvikleri

Yatırım Teşvik Belgesi ve Yatırım Tutarları



Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

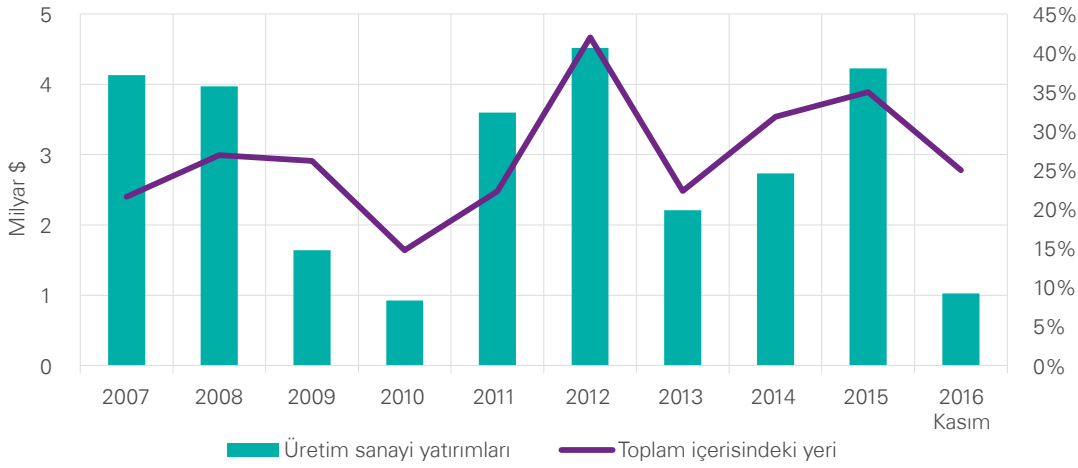
2016 yılında düzenlenen toplam belge adedi 4.689 olup, bu belgeler ile 93,3 milyar TL'lik bir yatırım öngörüldü. Üretim sanayi belge adedinde %35, yatırım tutarında %23'lük bir paya sahip. 2016 yılında Kasım ayı sonuna kadar geçen 11 aylık dönemde, üretim sanayine ait 1.623 adet yatırım teşvik belgesi düzenlendi, 21,5 milyar TL'lik sabit yatırım öngörüldü. Bu sayılar 2015'in ilk 11 ayında düzenlenen 1.669 belge ve 18,5 milyar TL rakamlarına yakın seyrediyor.

Doğrudan yabancı yatırımlar

2016 yılının ilk 10 ayında ülkemiz 4,1 milyar dolar yabancı yatırım çekti, bunun %1'i tarım, %63'ü hizmetler ve %36'sı sanayiye dağıldı. Sanayi içinde büyük pay %70 ile üretim sanayisinin olurken, bunu %28 ile enerji sektörü yatırımları takip etti, kalan %2'lik dilim ise madencilik oldu.

2016 yılının ilk 10 ayında üretim sanayisinde yapılan 1 milyar doları biraz aşkın yatırım, 2015'te gerçekleşen 4 milyar dolarlık yatırımın oldukça altında kaldı. Senenin son 2 ayında bu farkı kapatacak bir gelişme yaşanmadığı düşünülürse 2016 yılı ülkemiz sanayisinin aldığı doğrudan yabancı yatırım rakamlarının 2010 yılı rakamları seviyesine düştüğü yıl olarak kayıtlara geçmeye adaydır. Bunda küresel ekonomilerin yaşadığı olumsuz gelişmeler ve küresel ticaretin 2016'da daralması kadar, ülkemizde yaşanan olağan dışı olayların da etkisi bulunuyor.

Sanayide Doğrudan Yabancı Yatırımlar



Üretim sanayi içerisindeki dağılıma bakıldığında ise gıda, içecek ve tütün ürünleri imalatı %23 ile yabancı yatırımlarda başı çekerken bunu %16 ile bilgisayar, elektrik ve elektronik ürün imalatı, %14 ile kimyasallar ve eczacılık ürünler ve %13 ile ana metal sanayi izledi.

Gelişmeler ve riskler neler?

ABD başkanlık seçim sonuçlarının dünya ekonomisine yansımalarının nasıl olacağını piyasalar tarafından tahmin edilemiyor olması kısa vadeli bir belirsizliğe neden olabilir. Ayrıca, ABD'deki işsizlik verilerinin son 43 yılın en düşük seviyelerde olması, ABD adına istihdam piyasasının hızla güçlenmeye devam ettiğine işaret ediyor. Bu veri ABD merkez bankasının kademeli faiz artışına devam etmesini kolaylaştırabilir. Bu durum TL'nin yabancı para karşısında değerinin düşmesine ve dolayısı ile sanayi sektöründe ilk madde ve malzeme ithalat ederek üretim faaliyetlerinde bulunan şirketlerin girdi maliyetlerinin artmasına neden olabilir.

2017 beklentisi

Geleceğin üreticileri, rekabet güçlerini koruyabilmek, yatırımcıları için değer yaratabilmek ve hem müşterileri hem de diğer paydaşlar için tercih edilen iş ortağı olmaya devam edebilmek için üretim yöntemine değer katarak ilerlemek zorunda.

Bu kapsamda enerji ve kaynak verimliliği ile teknolojik değişimlere adapte olarak ilerlemek durumunda kalacaklar.

Enerji/Kaynak Verimliliği

Tüm dünyadaki üretim şirketleri, pazardaki rekabet güçlerini koruyabilmek için üretim süreçlerinin verimliliğini korumak zorunda. Şirketler, enerji verimliliklerini artırmak ve hem karbon ayak izlerini hem de malzeme maliyetlerini düşürmek için aktif bir şekilde yeni enerji kaynakları, malzemeler, işleme teknolojileri ve lojistik stratejileri arıyor, deniyor ve uyguluyor.

Şirketler akıllı teknolojileri üretim süreçlerine entegre ettikçe enerji sarfiyatında orta ve uzun vadede bazı azalmalar elde edilmesi bekleniyor.

Ayrıca, dijital üretime geçişin ve özellikle 3D baskı gibi katmanlı üretim tekniklerinin, enerji sarfiyatını asgariye indirmede ve atıkları azaltmada kilit rol oynaması bekleniyor.

Örneğin birleşik ısı-elektrik üretimi, üretim sektörlerine temiz, güvenilir ve düşük maliyetli enerji hizmetleri sağlama potansiyeline sahip. Bu enerji üretim yöntemi enerji maliyetlerinin azaltılmasına yardımcı olabilir, elektrik şebekesi kesintisi riskini azaltabilir ve üretim şirketlerinin rekabet gücünün artırılmasına katkıda bulunabilir.

Nanoteknoloji/Nanoüretim

Nanoteknoloji, madde yapısının moleküler seviyede değiştirilmesine yönelik malzeme bilimi ve teknoloji kombinasyonu olarak tanımlanır. Nanoüretim ise, "aşağıdan yukarıya" nano ölçekli malzemelerle veya yüksek hassasiyet için "yukarıdan aşağıya" nano adımlarla parça ve malzeme üretimidir. Gerek nanoteknoloji gerekse de nanoüretim, otomotiv, havacılık ve uzay, elektronik ürünler, elektrik, kimya, biyomedikal ve sağlık gibi sektörlerde yeni ürünler ve kapasiteler kazandırıyor. Nanoüretimdeki ilerlemeler, nanoparçacıklar, nanoyapılar ve nanoaygıtlar için yeni pazarlar ortaya çıkmasına yardımcı oluyor.

Nanoteknolojinin yakın bir gelecekte sürdürülebilirlik üzerinde önemli bir etkisinin olması bekleniyor. Bundan en fazla etkilenecek sektörlerin ise ulaşım (otomobiller ve hava taşıtları için daha az yakıt gerektiren verimli ve daha hafif malzemeler), aydınlatma, fotovoltaik ve enerji depolama olması bekleniyor.

Detaylı bilgi için:

KPMG Türkiye
Kurumsal İletişim ve Pazarlama Bölümü
tr-fmmarkets@kpmg.com

İstanbul

Rüzgarlıbahçe Mh. Kavak Sk. No:29
Kavacık 34805 Beykoz / İstanbul / Türkiye
T: +90 216 681 9000

Ankara

The Paragon İş Merkezi Kızılırmak Mah. Ufuk
Üniversitesi Cad. 1445 Sok. No:2 Kat:13
Çukurambar 06550 Ankara / Türkiye
T: +90 312 491 7231

İzmir

Heris Tower, Akdeniz Mah. Şehit Fethi Bey
Cad. No:55 Kat:21 Alsancak 35210 İzmir /
Türkiye
T: +90 232 464 2045

kpmg.com.tr
kpmgvergi.com



Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Doğru ve zamanında bilgi sağlamak için çalışmamıza rağmen, bilginin alındığı tarihte doğru olduğu veya gelecekte olmaya devam edeceği garantisizdir. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın, bu dokümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir.

© 2017 Akis Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş., KPMG International Cooperative'in üyesi bir Türk şirkettir. Tüm hakları saklıdır. Türkiye'de basılmıştır.

KPMG adı ve KPMG logosu KPMG International Cooperative'in tescilli ticari markalarıdır.